

Абсалямова Я.В., к. пед. н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

(Київ, Україна)

РЕАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ ВИДІВ МОБІЛЬНОСТІ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вступ. З огляду на мінливість суспільства, зумовлену його стрімким соціально-економічним та науково-технічним прогресом, важливого значення набуває створення оптимальних умов для самореалізації індивіда на усіх етапах його розвитку. Оскільки сталий розвиток особистості став ключовою проблемою глобалізованого суспільства, слід звернути увагу на активно застосовуваний у цьому контексті термін «мобільність», що характеризує увесь цикл існування індивіда і є позначенням складного явища. **Метою** даної роботи стало розглянути різні види мобільності та з'ясувати реалізацію студентами різних видів мобільності у сучасній системі вищої освіти у контексті їхньої самореалізації.

Основна частина. Власне термін «мобільність» не має однозначного тлумачення, має контекстуальний зміст, проте у будь-якому контексті вказує на здатність до руху, можливість рухливості, переміщення тощо. Такі переміщення відбуваються впродовж життя кожного, окреслюючи певні види мобільності: соціальну, генераційну, особистісну, географічну (міграційну), професійну, академічну, інтелектуальну тощо.

Студент ЗВО переходить з однієї позиції на іншу як соціальний об'єкт, отже тут має місце соціальна мобільність. Під соціальною мобільністю, зазвичай, розуміється переміщення індивіда, детерміноване системою соціальних відносин, завдяки якій забезпечується відтворення соціальної ієрархії та визначається характер соціальної динаміки. Виділяють два основних види соціальної мобільності – міжгенераційну і внутрішньогенераційну, і два її основних типи – вертикальну і горизонтальну. У межах нашого дослідження відносно студентів ЗВО

перехід відбувається в межах вікової групи однолітків і спрямований від позиції абітурієнта до позиції дипломованого фахівця, отже є внутрішньогенераційним висхідним; просувається за певною, визначеною конкретним студентом, траєкторією, отже є індивідуальним.

Кожна людина, усвідомлюючи себе частиною суспільства, завжди прагне зайняти свої місце в складній соціальній ієрархії, самоідентифікуватися. Такі вияви внутрішньої свободи індивіда зумовлюють його особистісну мобільність. Вона розглядається науковцями як здатність людини глибоко усвідомлювати мету, аналізувати зовнішні та внутрішні умови її досягнення, приймати оптимальні рішення щодо способу дій, свідомо мобілізувати власні індивідуально-психологічні можливості й створювати у внутрішньому плані траєкторію досягнення мети, коригувати її в контексті специфіки дій інших учасників колективу, здійснювати самооцінку, самокорекцію у процесі виконання дії та самостійно аналізувати результати діяльності загалом [1, с. 6].

Здобуття студентом вищої освіти за обраним фахом, проте безвідносно до майбутнього місця роботи з його конкретними вимогами, вказує на формування здатності адекватного та оперативного реагування на динаміку змін у соціальній й професійній сферах як уміння приймати самостійні і нестандартні рішення, спрямовані на підвищення рівня свого професіоналізму, швидко освоювати нове освітнє, професійне, соціальне середовище у найближчому майбутньому. Таким чином, тут має місце професійна мобільність.

Для кожного професіонала, у свою чергу, важливим є формування такої інтегративної особистісної якості, що системно поєднує інтелектуальні здібності та особистісні якості, які забезпечують готовність фахівця швидко віднаходити, аналізувати й продуктивно застосовувати зростаючі потоки інформації, продукувати нові ідеї та толерантно сприймати нововведення, оперативно обирати ефективні способи виконання завдань як репродуктивного, так і творчого характеру, швидко

змінювати види і форми інтелектуальної діяльності без зниження результативності останньої. Даний вид мобільності науковці називають інтелектуальною [2].

У сучасному освітньому і науковому просторі виникло ще одне складне явище – академічна мобільність, що у вертикальному розвитку є переходом на бакалаврський та магістерський рівні, а у горизонтальному – формуванням і розвитком інтелектуальної мобільності у межах обраної професії. Згідно з законодавством, це поняття тлумачиться як можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи здійснювати наукову діяльність в іншому ЗВО (науковій установі) на території України чи поза її межами [3, 4].

Висновок. Досліджуючи реалізацію студентами різних видів мобільності у сучасній системі вищої освіти у контексті їхньої самореалізації варто звернутися до таких її видів: соціальної, особистісної, професійної, інтелектуальної, академічної, де ґрунтовного вивчення вимагають останні два.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Артюшенко А.О. Особистісна мобільність і її формування у студентів економічного профілю в процесі фізичного виховання: Монографія. Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи Національного банку України . Київ: [б. в.], 2012. 232 с.
2. Absaliyeva Ya. The formation of intellectual mobility of engineering students through integration of foreign language education and professional training / Ya. Absaliyeva, G. Mikhnenko // Advanced Education: scientific journal. – Kyiv: Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Publishing House “Polytechnica”, No 9. – 2018. – P.33-38.
3. Про вищу освіту: Закон України № 1556-VII від 01.07.2014. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014, № 37-38, ст. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 10.01.2021).
4. Про освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР) № 2145-19

від 05.09.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.01.2021).